

ВИСНОВОК

рецензента

доктора педагогічних наук, доцента Паньків Людмили Іванівни
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Ма Сіньюань

«Формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Дисертацію присвячено теоретико-методичному дослідженню проблеми формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у здобувачів вищої освіти – майбутніх фахівців з викладання музичного мистецтва.

У дисертації Ма Сіньюань застосовано міждисциплінарний підхід до визначення сутності і змісту емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків, обґрунтування структури досліджуваного феномена та критеріїв його сформованості у здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки; розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено методичне забезпечення формування означеної якості у студентів закладів вищої освіти музично-педагогічного профілю.

Актуальність теми дисертації зумовлена необхідністю оновлення змісту фахової підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва у контексті збагачення інтелектуально-емоційного досвіду музичної комунікації в процесі інтерпретації музичних творів та трансформації його результатів у самостійній творчій діяльності майбутніх фахівців. Полем набуття такого досвіду автор визначає інтерпретацію музичних творів композиторів-романтиків як золотого фонду світової музичної культури та основи репертуару піаністів. При цьому визначається ключовою проблемою фортепіанного навчання студентів вищів музично-педагогічного профілю - формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків.

Емоційно-стильове відчуття музики загалом є основою виконавської інтерпретації музичних творів. Проте, на сьогодні ще не існує цілісних досліджень з проблеми формування у студентів означеного феномену. Тому вважаємо тему дисертації Ма Сіньюань – «Формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки» – актуальною і важливою для розвитку сучасної мистецької науки і практики.

Метою дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка методики формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у майбутніх фахівців музичного мистецтва, бакалаврів та магістрів, у процесі фортепіанної підготовки.

Зазначена мета передбачала необхідність постановки і вирішення низки завдань, у процесі вирішення яких автором з'ясовано, вивчено і критично схарактеризовано стан дослідженості обраної проблеми в контексті мистецько-педагогічного знання; проаналізовано науково-теоретичну сутність понять «відчуття» та «емоційно-стильове відчуття фортепіанних творів композиторів-романтиків», визначено сутність, зміст та структуру ключової дефініції - «емоційно-стильове відчуття фортепіанних творів композиторів-романтиків»; визначено виконавсько-фахове призначення фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; обґрунтовано теоретико-методичні засади моделювання процесу формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у студентів; розроблено та експериментально перевірено ефективність авторської методики формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у процесі фортепіанної підготовки здобувачів вищої освіти.

Для досягнення мети дослідження та розв'язання поставлених завдань було використано *методи*:

- *теоретичні*: сутнісно-контекстний поняттєво-категоріальний аналіз – для розкриття культурно-історичного, психолого-педагогічного, мистецтвозначного змісту ключових понять дослідження, їх методичної спрямованості для визначення сутності «відчуття», «емоційно-стильове відчуття»; аналітичний огляд методичного доробку визначних персоналій та музичного репертуару композиторів-романтиків – для обрання доцільного та адекватного стильовій проблематиці обсягу фортепіанних творів стосовно змістового контенту дослідження; теоретичне усвідомлення категоріальної сутності структури досліджуваного феномена з метою розробки критеріального апарату для оцінювання рівня сформованості емоційно-стильового відчуття, теоретичного моделювання й теоретичного узагальнення, відповідного висновування результативності експериментального дослідження.

- *емпіричні*: анкетування – для визначення усвідомлення та сенсу створення емоційно-стильової драматургії виконуваних фортепіанних творів композиторів-романтиків; тестування – задля визначення сенсорно-інтуїтивних реакцій на незнайомі романтичні твори, визначення емоційно-стильових характеристик та почуттєвого відгуку (ImArt технологія, методика R.Kettella) застосований для констатації здатності до прояву емоційних реакцій, наявності достатнього емоційно-почуттєвого досвіду спілкування з творами композиторів-романтиків; творче проєктування власних адекватних емоційно-стильових виконавських програм.

- *математико-статистичні* – для перевірки та підтвердження результативності розробленої та запровадженої експериментальної методики.

Об'єктом дослідження є фахова підготовка здобувачів вищої мистецької освіти, майбутніх викладачів музичного мистецтва. **Предмет** дослідження – методичне забезпечення формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків майбутніми учителями музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки.

Теоретичним здобутком дисертантки вважаємо визначення сутності понять: «музично-стильове відчуття», що, на переконання авторки, є набутою якістю здобувача вищої освіти, що дозволяє розкривати його здатність визначати стильову відповідність музичних творів на основі досягнутого уміння інтелектуально-творчого аналізу та емоційного їх сприйняття, та «емоційно-стильове відчуття музики композиторів-романтиків», як індивідуально-неповторний емоційний відгук кожного піаніста на музичне інформаційно-стильове повідомлення, яке він презентує у власному його відтворенні з урахуванням отриманих культурно-історичних знань, творчого персонального розкодування особливостей емоційного відчуття характерної стильової атрибуції виконуваних фортепіанних творів романтичного стилю з позицій музикознавства і педагогіки. Такі визначення ключових понять вважаємо змістовними, хоча і дещо розлогими. Цілком погоджуємося з визначеною автором структурою емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків, як єдність мотиваційно-аксіологічного, чуттєво-аналітичного та творчо-виконавського компонентів, що функціонують у системі сенсibilізаційного, пропріоцептивного, емоційно-рефлексивного, фасилітативного, психолого-педагогічного, мистецькознавчого наукових підходів.

Стрижнем дисертаційної роботи є розроблена та експериментально перевірена авторською методикою формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки. Методика ґрунтується на принципах *стилевідповідності, рефлексивності, синестезії, змістового синтезування, адаптації, індивідуалізації та інтерпретації*, охоплює 5 педагогічних умов (*сприяння розвитку комплексу музичних здібностей кожного здобувача освіти; стимулювання набуття піаністичних художньо-технічних навичок та виконавсько-стилістичних умінь відтворення музики композиторів-романтиків; спонукання піаністів до відповідного збагачення музично-виконавського тезаурусу програмними та непрограмними фортепіанними творами композиторів-романтиків; заохочення розробки проєктів емоційної драматургії стилевідповідних відчуттів, адекватних художньо-образному змісту та комплексу відповідних засобів музичної виразності виконуваних романтичних фортепіанних творів; сприяння створенню персоніфікованої методичної моделі щодо опанування фортепіанного романтичного твору з наданням власного інтерпретаційного проєкту його виконання перед учнівською аудиторією*) та передбачає послідовність проведення педагогічної роботи згідно таких етапів: пілотний - орієнтовний, аналітико-коригувальний, змістово-конструктивний) та самостійно-презентаційний..

Зазначимо, що в дисертації досить переконливо і коректно викладено хід і результати дослідно-експериментальної роботи. Математичні розрахунки і порівняння якісних та кількісних показників у контрольній та експериментальній групах доводять ефективність і дієвість запропонованої методики.

Таким чином, дисертація Ма Сіньюань характеризується науковою новизною, має теоретичне та практичне значення.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше визначено сутність понять «музично-стильове відчуття» та «емоційно-стильове відчуття музики композиторів-романтиків»; розроблено та експериментально перевірено методику формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки; розроблено критерії оцінювання рівня сформованості означеного феномена у студентів, схарактеризовано та визначено за допомогою розроблених діагностичних методів рівні сформованості та вираженості досліджуваного феномена. Уточнено та конкретизовано розуміння понять «здобувачі вищої освіти», це – бакалаври, магістри як майбутні фахівці, що розкриває зміст їх самостійної діяльності як майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретичне значення дисертації полягає у подальшому розвитку та вдосконаленню системи професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти. **Практичне значення одержаних результатів** пов'язане з можливістю їхнього використання у подальших наукових дослідженнях, зокрема у створенні проєктів емоційно-стильового відчуття музики що сприятимуть підвищенню рівня фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; в застосуванні методичного комплексу для методичного самовдосконалення майбутніх фахівців. Представлена авторська методика може бути застосована у підготовці майбутніх фахівців у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка та 02 Культура і мистецтво. Основні положення, отримані результати та висновки дисертації можуть модифікуватися і використовуватися в багаторівневій підготовці студентів навчальних закладів мистецько-педагогічного профілю як України, так і Китаю.

Результати дослідження достатньо **апробовано** на конференціях різних рівнів. Висновки та результати повною мірою відображено у 5 **публікаціях** автора, з них 3 статті у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному виданні *Web of Science* (у співавторстві), 1 публікація апробаційного характеру.

Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками. Основні положення та висновки дисертації отримані автором самостійно.

Висновок. Отже, на підставі викладеного вище, вважаємо дисертацію Ма Сіньюань на тему: «Формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки», подану на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), завершеним, цілісним, самостійним, ґрунтовним, науково вагомим дослідженням з актуальної проблеми теорії мистецької освіти, методики підготовки майбутніх бакалаврів та магістрів музичного мистецтва, яке має яскраво виражену наукову новизну і прикладне значення досягнутих

результатів для підготовки фахівців освітньої галузі з музичного мистецтва. Таким чином, можна стверджувати, що представлена дисертаційна робота «Формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки» має авторський характер і відповідає чинним вимогам пунктів №№ 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка - Ма Сіньюань заслуговує на присудження наукового ступеня вищої освіти доктора філософії PhD зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки мистецтва
і фортепіанного виконавства
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Людмила ПАНЬКІВ